

SYLLABUS

INTERNATIONAL EUROPEAN
UNIVERSITY

**SCHOOL OF
MEDICINE**

Анатомія людини

2021

SYLLABUS

Дисципліна 			
 Анатомія людини			
Викладач (-і) 			
 Д.псих.н., Ольга Вячеславівна Дробот			
Профайл викладача (-ів) 			
			
Консультації			
Очні консультації	 Третій четвер місяця з 15:00 до 16:00		
Онлайн консультації	 Друга п'ятниця місяця з 15:00 до 16:00		
Контактний телефон 			
 +380675122640			
E-mail 			
			
Сторінка дисципліни 			
			
Форма підсумкового контролю	залік	диференційований залік	екзамен
	☒	☐	☒

SYLLABUS

1 Коротка анотація дисципліни

Вивчення дисципліни «Анатомія людини» для медиків являє собою адаптовану до потреб медицини класичну модель університетського курсу, який передбачає набуття кожним студентом знань у світі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини та у практичній діяльності лікаря.

2 Передумова вивчення дисципліни

Міждисциплінарні зв'язки: топографічна анатомія та оперативна хірургія, гістологія, нормальна фізіологія, хірургія, терапія, рентгенологія, неврологія, стоматологія та ін.

3 Мета та цілі дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Нормальна анатомія» впливає із цілей освітньо-професійної програми підготовки випускників вищого медичного навчального закладу та визначаються змістом тих системних знань і умінь, котрими повинен оволодіти лікар-спеціаліст. Знання, які студенти отримують із навчальної дисципліни «Нормальна анатомія», є базовими для блоку дисциплін, що забезпечують природничо-наукову (блок ПН) і професійно-практичну (блок ПП) підготовку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Нормальна анатомія» є:

- Аналізувати інформацію про будову тіла людини, системи, що його складають, органи і тканини.
- Демонструвати володіння морально-етичними принципами ставлення до живої людини та її тіла як об'єкту анатомічного та клінічного дослідження.
- Трактувати закономірності пренатального та раннього постнатального розвитку органів людини, варіанти мінливості органів, вади розвитку.
- Інтерпретувати статеві, вікові та індивідуальні особливості будови організму людини.
- Пояснювати закономірності розвитку та особливості будови органів та систем людини на макро- і мікроскопічному рівнях.
- Передбачити взаємозалежність і єдність структур і функцій органів людини їх мінливість під впливом екологічних факторів; визначити топографо-анатомічні взаємовідносини органів і систем людини.
- Визначити вплив соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини.

4 Результати навчання

ПРН- 14. Визначити джерело та/або місце знаходження потрібної інформації залежно від її типу; отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела; обробляти та проаналізувати отриману інформацію.

ПРН-24. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

5 Кредити ECTS

12 кредитів / 360 академічних годин.

SYLLABUS

6

Структура дисципліни

Тематичний план лекцій

Назва теми	Лекції	Практичні (семинарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1.				
Вступ до анатомії. Анатомія кісток				
Тема 1. Предмет і задачі анатомії. Методи дослідження в анатомії. Основні сучасні напрями розвитку анатомії. Розвиток українських анатомічних шкіл. Київська анатомічна школа. Львівська анатомічна школа. Основні етапи онтогенезу. Класифікація тканин. Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла. Кістка як орган. Класифікація кісток. Розвиток. Типи скостеніння. Кістки тулуба.	3	2	7	
Тема 2. Вчення про кістки Лобова, тім'яна, потилична, решітчаста кістки.		2	4	
Тема 3. Клиноподібна, скронева кістка. Канали скроневої кістки.	-	2	4	
Тема 4. Лицевий череп. Очна ямка, кісткова носова порожнина.	-	2	4	
Тема 5. Зовнішня і внутрішня основи черепа. Скронева, підскронева, крило-піднебінна ямки.	-	2	4	
Тема 6. Кістки верхньої кінцівки.		2	3	
Тема 7. Кістки нижньої кінцівки.		2	3	
Тема 8. Практичні навички з анатомії кісток.		2	4	
Разом за змістовим модулем 1	3	16	33	
Змістовий модуль 2.				
З'єднання кісток				
Тема 9. Анатомія неперервних та перервних з'єднань між кістками. Розвиток з'єднань між кістками в онтогенезі. З'єднання між кістками тулуба і між кістками голови.	3	2	4	
Тема 10. З'єднання кісток верхньої кінцівки.	-	2	3	
Тема 11. З'єднання кісток нижньої кінцівки.	-	2	4	
Тема 12. Практичні навички і узагальнення матеріалу з анатомії	-	2	4	
Разом за змістовим модулем 2	3	8	15	

SYLLABUS

6

Структура дисципліни

Тематичний план лекцій

Назва теми	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 3. Анатомія м'язів				
Тема 13. М'яз як орган. Класифікація м'язів. Розвиток скелетних м'язів. М'язи і фасції спини. М'язи і фасції грудей. Діафрагма.	3	2	8	
Тема 14. М'язи і фасції живота. Піхва прямого м'яза живота. Пахвинний канал. Біла лінія живота.	-	2	-	
Тема 16. Анатомія м'язів верхньої кінцівки. Топографія і фасції верхньої кінцівки.	-	2	6	
Тема 17. М'язи нижньої кінцівки. Фасції і топографія нижньої кінцівки.		2	6	
Тема 18. Практичні навички і узагальнення матеріалу з міології.		2	3	
Разом за змістовим модулем 2	3	12	31	
Підсумковий контроль				Залік
I семестр. Змістовий модуль 4. “Травна система”.				
Тема 19. Вступ до спланхнології. Класифікація внутрішніх органів. Анатомія ротової порожнини. Піднебіння. Анатомія язика. Анатомія слинних залоз. Анатомія зубів. Зубо-щелепна система.		2	4	
Тема 20. Анатомія глотки, стравоходу. Анатомія шлунка. Ділянки передньої черевної стінки.	3	2	4	
Тема 21. Анатомія тонкої і товстої кишок.		2		
Тема 22. Печінка, жовчевий міхур. Підшлункова залоза.	-	2	4	
Тема 23. Анатомія очеревини.	-	2	3	
Тема 24. Практичні навички та узагальнення матеріалу з анатомії органів травної системи.	-	2	3	
Разом за змістовим модулем 2	3	12	16	

SYLLABUS

6

Структура дисципліни

Тематичний план лекцій

Назва теми	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 5. Дихальна система				
Тема 25. Загальна анатомія дихальної системи. Ембріогенез органів дихальної системи. Анатомія органів дихальної системи.	3	2	1	
Тема 26. Анатомія трахеї, головних бронхів, легень. Плевра. Середостіння.	-	2	1	
Разом за змістовим модулем 5	3	4	2	
Змістовий модуль 6. Сечо-статева, ендокринна та імунна системи				
Тема 27. Анатомія сечових органів (нирки, сечоводи, сечовий міхур, сечівник).	3	2	3	
Тема 28. Анатомія чоловічих статевих органів. Промежина. Анатомія жіночих статевих органів. Грудна залоза.	2	2	2	
Тема 29. Анатомія органів імунної системи.	2		3	
Тема 30. Анатомія органів ендокринної системи.	1	2		
Тема 31. Практичні навички та узагальнення матеріалу з анатомії органів ендокринної, імунної, сечової та статевих систем. Змістовий модуль.	-	2		
Разом за змістовим модулем 6	8	10	8	
Змістовий модуль 7. Анатомія ЦНС				
Тема 32. Вступ до ЦНС. Загальні принципи будови рефлекторних дуг. Сіра і біла речовини ЦНС. Розвиток ЦНС в онто- і філогенезі. Зовнішня і внутрішня будова спинного мозку. Ембріогенез головного мозку. Анатомія довгастого мозку та моста.	3	2	6	
Тема 33. Анатомія мозочка. IV шлуночок. Ромбоподібна ямка.		2	1	
Тема 34. Анатомія середнього мозку. Анатомія проміжного мозку. III шлуночок.	-	2	4	
Тема 35. Кора, її складові частини, функції. Нюховий мозок. Рельєф плаща. Локалізація функцій в корі півкуль кінцевого мозку.	-	2	4	

SYLLABUS

8

Структура дисципліни

Тематичний план лекцій

Назва теми	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
Тема 36. Базальні ядра. Біла речовина півкуль кінцевого мозку. Бічні шлуночки.	-	2	1	
Тема 37. Оболонки головного мозку і спинного мозку. Утворення і шляхи циркуляції спинномозкової рідини.		2		
Тема 38. Висхідні провідні шляхи. Низхідні провідні шляхи.		2	2	
Тема 39. Практичні навички і узагальнення матеріалу з анатомії ЦНС.		2	1	
Разом за змістовим модулем 7	3	16	18	
Змістовий модуль 8. Органи чуття				
Тема 40. Анатомія органів чуття. Анатомія ока. Провідні шляхи зорового аналізатора.	2	2	2	
Тема 41. Анатомія вуха. Провідні шляхи слуху та рівноваги.	1	2	2	
Тема 42. Орган смаку. Орган нюху. Провідні шляхи смаку та нюху. Шкіра, її похідні. Провідні шляхи шкірного аналізатора.		2	2	
Тема 43. Практичні навички з навчального матеріалу з анатомії органів чуття.	-	2	3	
Разом за змістовим модулем 8	3	8	9	
Змістовий модуль 9. Черепні нерви. Спинномозкові нерви				
Тема 44. Класифікація черепних нервів. I, II, III, IV, VI, VIII пари черепних нервів.	3	2	3	
Тема 45. V пара черепних нервів. VII пара черепних нервів. Вегетативні вузли голови.	-	2	7	
Тема 46. IX, X, XI, XII пари черепних нервів.		2		
Тема 47. Спинномозкові нерви. Загальний план утворення соматичних нервових сплетень. Шийне сплетення. Грудні нерви.	-	2	2	
Тема 48. Практичні навички та узагальнення матеріалу з анатомії нервів голови і шиї.		2		
Разом за змістовим модулем 8	3	10	12	
Підсумковий контроль				Залік

SYLLABUS

8

Структура дисципліни

Тематичний план лекцій

Назва теми	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
II семестр. Змістовий модуль 10.				
Судини голови і шиї				
Тема 49. Аорта. Гілки дуги аорти. Загальна і зовнішня сонні артерії.	3	2	-	
Тема 50. Внутрішня сонна і підключична артерії.	-	2	3	
Тема 51. Вени голови та шиї. Лімфатичні вузли і судини голови та шиї.	-	2	6	
Тема 52. Практичні навички і узагальнення матеріалу з анатомії судин і нервів голови і шиї. Васкуляризація та іннервація органів голови та шиї.	3	2	3	
Разом за змістовим модулем 10	6	12	12	
Змістовий модуль 11.				
Анатомія серця. Судини та нерви тулуба				
Тема 53. Анатомія серця (I): топографія серця, анатомія камер серця. Велике і мале кола кровообігу. Анатомія серця (II): будова стінки серця, кровопостачання серця, перикард. Проекція меж серця та на передню стінку грудної порожнини.	3	2	4	
Тема 54. Аорта. Грудна аорта. Черевна аорта. Артерії таза.		2	6	
Тема 55. Вени тулуба: непарна і півнепарна вени, нижня порожниста вена, вени таза. Ворітна печінкова вена. Порто-кавальні, кава-кавальні та порто-кава-кавальні анастомози. Лімфатичні судини та вузли грудної, черевної порожнини та порожнини таза.	3	2	2	
Тема 56. Автономна частина периферійної нервової системи. Симпатична частина АНС. Парасимпатична частина АНС. Вегетативні сплетення.	3	2		
Тема 57. Васкуляризація та іннервація органів грудної, черевної порожнини та порожнини таза. Практичні навички і узагальнення матеріалу з анатомії серця, судин та нервів тулуба.	-	2		
Разом за змістовим модулем 11	9	10	12	
Змістовий модуль 12.				
Судини та нерви верхніх і нижніх кінцівок				
Тема 58. Судини верхньої кінцівки. Плечове сплетення.	-	2	2	
Тема 59. Судини нижньої кінцівки. Соматичні нервові сплетення: поперекове, крижове.	2	2		

8 Структура дисципліни

Тематичний план лекцій

Назва теми	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
Тема 60. Васкуляризація та іннервація верхніх і нижніх кінцівок. Практичні навички і узагальнення матеріалу з анатомії судин і нервів кінцівок.	-	2		
Разом за змістовим модулем 12	4	6		
Усього годин -360 / 12 кредитів ECTS	64	120	176	

9 Ознаки дисципліни

Термін викладання	Семестр	Міжнародна дисциплінарна інтеграція	Курс (рік навчання)	Цикли: загальної підготовки/ професійної підготовки/ вільного вибору
1 рік	I і II	Так	1 курс	Цикл загальної підготовки

10 Система оцінювання та вимоги

Поточна успішність студентів оцінюється за 4-и бальною шкалою (2; 3; 4; 5) на кожному практичному з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

«5» – студент правильно, повно та аргументовано розкрив теоретичне питання або виконав практичне завдання, продемонстрував уміння самостійно аналізувати матеріал, використовувати необхідну термінологію та має лексичний мінімум, при відповіді викладає матеріал чітко та логічно;

«4» – студент достатньо повно розкрив сутність питання, володіє необхідною термінологією та лексичним мінімумом, але припускається деяких неточностей, які не вплинули на правильне розуміння;

«3» – отримує студент, який частково розкрив зміст питання, на мінімальному рівні оволодів необхідною термінологією та лексичним мінімумом, припустився помилок принципового характеру.

Форми поточного контролю:

Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, комбіноване)

Практична перевірка сформованих професійних вмінь

Тестовий контроль (відкриті та закриті тестові завдання)

Самостійна робота студента оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки студента.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді заліку у першому семестрі, та письмового іспиту, який включає: а) тестові завдання (40), складені у відповідності з темами змістових модулів; б) усне опитування – комплексні питання (4), які включають теоретичний матеріал і практичні навички з змістових модулів

QR Code: <https://ie.u.edu.ua/docs/rate-of-study.pdf>

SYLLABUS

11 Умови допуску до підсумкового контролю

До семестрового підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, завдань, передбачених навчальним планом на семестр відповідно до навчальної дисципліни, відвідали всі заняття, передбачені навчальним планом, написали та здали історію хвороби і мають середній бал за поточну навчальну діяльність не менше «3» (72 бали за 120-бальною шкалою).

QR Code: <https://ieu.edu.ua/docs/rate-of-study.pdf>

12 Політика дисципліни

Умовою успішного навчального процесу є особисте дотримання кожним студентом вищого навчального закладу правил поведінки прийнятих як в університеті, так і в суспільстві. Майбутній лікар повинен мати високий рівень культури поведінки, поводити себе гідно, тактовно, зберігати витримку і самоконтроль.

Студент має вчасно приходити на заняття, бути одягнений у академічну медичну форму (білий халат або хірургічний костюм). Студент повинен дотримуватись розкладу навчального процесу, приходити на заняття підготовленим по темі заняття. Протягом заняття студент не повинен виходити з аудиторії без дозволу викладача; користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача, займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших студентів. Під час написання різного типу робіт студент повинен дотримуватись правил академічної доброчесності.

Викладач повинен дотримуватись виконання навчально-тематичного плану, об'єктивно оцінювати знання та вміння студентів. Під час навчально-виховного процесу викладач повинен пам'ятати про антикорупційні заходи та не проводити корупційну діяльність.

13 Політика щодо пропусків занять та виконання завдань пізніше встановленого терміну

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не підлягав поточному контролю має право пройти поточний контроль у двотижневий термін після повернення до навчання.

Студент, що був відсутній на заняттях без поважних причин, не брав участі у заходах поточного контролю, не ліквідував академічну заборгованість, не допускається до підсумкового семестрового контролю знань з цієї дисципліни, а в день складання екзамену в екзаменаційній відомості науково-педагогічним працівником виставляється оцінка «недопущений». Повторне складання диференційованого заліку з дисципліни призначається за умови виконання всіх видів навчальної, самостійної (індивідуальної) роботи, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни і проводиться згідно із затвердженим директором графіком ліквідації академічної заборгованості.

QR Code: <https://ieu.edu.ua/docs/050.pdf>

14 Політика дотримання академічної доброчесності

Учасники освітнього процесу керуються принципами академічної доброчесності

QR Code: <https://ieu.edu.ua/docs/050.pdf>

SYLLABUS

15

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Анатомія людини у трьох томах / А. С. Головацький, В. Г. Черкасова, М. Р. Сапін, Я. І. Федонюк. – Вінниця: Нова книга, 2006,2007,2008 рр.
2. Анатомія людини. В трьох томах / Під ред. В. Г. Ковешнікова. – Луганськ: Видавництво «Шико» ТОВ «Віртуальна реальність», 2005. - 328 с.
3. Анатомія людини. В двох частинах. / Під ред. К. А. Дюбенка. – К: ЗАТ «Атлант-UMS», 2004. – 689 с.
4. Дюбенко К. А. Анатомічна термінологія / К. А. Дюбенко. – К.: Поліграф. Книга, 2001.- 392 с.
5. Дюбенко К. А. Міжнародна анатомічна номенклатура / К. А. Дюбенко. – К.: Перун, 1997. – 143 с.
6. Матешук-Вацеба Л. Р. Нормальна анатомія / Л. Р. Матешук-Вацеба. – Львів.: Поклик сумління, 1997. – 269 с.
7. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / В. Г. Черкасов, І. І. Бобрик, Ю. Й. Гумінський, О. І. Ковальчук. – Вінниця: НоваКнига, 2010. – 392с.
8. Міжнародна анатомічна номенклатура / За ред. І. І. Бобрика, В. Г. Ковешнікова. – Київ: Здоров'я, 2001. – 328с.
9. Нетлюх М. А. Українсько-латинський анатомічний словник / М. А. Нетлюх. – Львів, 2000. – 215 с.
10. Свиридов О. І. Анатомія людини / О. І. Свиридов. – Київ: Здоров'я, 2000. – 400 с.
11. Синельников Р. Д. Атлас анатомии человека. В 4-х т. / Р. Д. Синельников. – М.: Медицина, 2004.
12. Friedrich Paulsen. Sobotta. Atlas der Anatomie des Menschen / Friedrich Paulsen, Jens Waschke. – München: Urban & Fischer, 2011. – 416 S.
13. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy. Ciba-geigy limited / F. H. Netter. – Switzerland, 1991. – 514 p.
14. Rauber-Kopsch. Lehrbuch und atlas der anatomie des menschen / Rauber-Kopsch. – Bend I. Leipzig, 1940. – 500 S.

Допоміжна література

1. Вильховой В. Ф. Рентгеноанатомический атлас сосудов / В. Ф. Вильховой. – Киев: Здоров'я, 1975. – 141 с.
2. Тонков В. Н. Учебник нормальной анатомии человека / В. Н. Тонков, под ред. Б. А. ДолгоСабурова. – Л., Медгиз, 1962. – 763 с.
3. Фік В. Б. Вступ до рентгеноанатомії. Рентгеноанатомія кісток та їх сполучень / В. Б. Фік // Методична розробка для викладачів і студентів. – Львів, 2002. – 26 с.
4. Фиськова Л. Б. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів при вивченні рухового апарату. Ч.1. Остеологія. Вид. 2-е, перероб., доп. / Л. Б. Фиськова, Л. Р. МатешукВацеба. – ЛДМУ, Львів, 1998. – 64 с.
5. Привес М. Г. Анатомия человека / М. Г. Привес, Н. К. Лысенков, В. И. Бушкевич. – Гиппократ, Санкт-Петербург: Издательский дом СПб МАПО, 2004. – 720 с.

Інформаційні ресурси

1. Центр тестування – база ліцензійних тестових завдань Крок – 1 <http://testcentr.org.ua/>
2. OMIM (Online Mendelian Inheritance in Man) – An Online Catalog of Human Genes and Genetic Disorders <http://omim.org/>

16

Поради з успішного навчання на курсі

Якщо Ви бажаєте бути успішним в цій дисципліні, то необхідно:

1. Бути активним, наполегливим, допитливим, послідовним
2. Бути охайним та ввічливим
3. Систематично готуватися до практичних занять
4. Виконувати завдання для самостійної роботи та захищати їх на занятті.

SYLLABUS

16

Поради з успішного навчання на курсі

5. На занятті бути присутнім в медичному халаті
6. Самостійно вирішувати тести та задачі, активно працювати на занятті.
7. Готувати презентації та кросворди з дисципліни. Брати участь у студентських наукових конференціях та займатися науково-дослідною роботою в наукових гуртках кафедри.

**Я бажаю Вам завзятості, цілеспрямованості та мотивації до навчання. І тоді успіх прийде до вас! До зустрічі на заняттях!
Не забудьте медичні халати!**